

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU LIV.

„Gazeta” este în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la ad. colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrație, piața mare
Nr. 23, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 st. Cu două în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 227.

Brașov, Sâmbătă, 12 (24) Octombrie.

1891

Nou abonament

la

„GAZETA TRANSILVANIEI”.

Cu 1 Octombrie 1891 st. vechiu
s-a deschis nou abonament, la care în-
vățăm pe toți amatori și sprizuitorii folei abstr.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe trei luni 8 fl.
pe șase luni 6 fl., pe un an 12 fl.

Pentru România și străinătate: pe trei
luni 10 franci, pe șase luni 20 franci, pe un
an 40 franci.

Abonamente la numerele cu data de
Duminică:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 2 fl., pe
șase luni 1 fl.

Pentru România și străinătate: pe un an 8
franci, pe șase luni 4 franci.

Abonarea se poate face mai ușor și
mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se vor abona din nou
să binevoască a scrie adresa lămurită și
să arăte și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei”.

Brașov, 11 Octombrie v.

Diua de 20 Octombrie n. c. a
fost pentru partida contelui Ap-
ponyi o zi mare, căci în această
zi ea se lăpădă de numele său
cel vechiu și trecu prin „bote-
zul focului”, cum îl numi Ap-
ponyi, primind numele de „par-
tida națională”.

Însă și numirea „națională” ne
indică, că botezul prin care a
trecut partida contelui Apponyi
n'a fost făcut „după rânduia lui
Melchisedec”, căci de păcatul
strămășesc al lui idee de statu
național maghiar nu s'au cură-
țit noii proseliți.

Tocmai fiind-că nu s'au cură-
țit de acest mare păcat stră-
mășesc, se vede, că conștiința
li-a șoptit să nu se atingă și la
atributul de „liberal”, căci acest
atribut ei nu îl merită.

Conceptul lui idee de „statu
național maghiar” conține în
sine tirănie, despotism și volni-
cia, va să zică este identic cu

maghiarisarea forțată, ér acesta
stă în diametrală opoziție cu con-
ceptul „liberalism”.

Numai astfel se poate explica
pe cale logică entuziasmul, cu
care membrii partidei lui Apponyi
au primit unanim numele de: parti-
da „națională” și nu: „liberal-națio-
nală”, după cum era să se nu-
mescă la început.

Se naște acum întrebarea, cum
se unesc aspirațiile partidei ap-
ponyiste de a veni la guvern, cu
noua numire, ce și-a luat-o această
partida?

În fruntea unui statu poliglot,
e lucru firesc, că nu poate și nu
e logic de a veni o partidă „națio-
nală” și mai vartos o partidă
națională ca a lui Apponyi, care
a declarat categoric, că ea are
în vedere „interesele națiunii ma-
ghiare” și „întărirea statului națio-
nal maghiar”, ceea ce este
identic cu ignorarea intereselor
locuitorilor nemaghiari, cari con-
stituiesc majoritatea în statu.

Dér ce-i pasă contelui Apponyi
de logică, când el știe, că la noi
tote lucrurile merg anapoda și
pe dos.

Pentru a ajunge la putere, el
are lipsă de popularitate, ér po-
pularitate înaintea „națiunii”
știe contele Apponyi, că în tim-
pul de astăzi numai printr'o po-
litică exclusivistă de rasă se poate
câștiga. De popularitatea națio-
nalităților el nu are lipsă,
deorece acestea, bine că formeză
majoritatea în statu, în parlament
însă n'au nici o putere.

Din punctul de vedere al
intereselor sale, partida ap-
ponyistă a lucrat așa-déră corect,
când și-a luat numirea de „națio-
nală”; de sigur, că această nu-
mire va fi împinată cu simpa-
tia din partea politicilor maghiari,
deorece ea implică în sine exclu-
sivismul de rasă și în acesta cu
toții sunt uniți.

Pe noi nu ne-ar fi genat

întru nimic, decât pe lângă „națio-
nală”, această partidă și-ar fi în-
sușit și atributul de „liberal”,
deorece suntem convinși, că decât
partida lui Szapary a meritat să
răpescă acest atribut, de sigur
și partida lui Apponyi merită să-l
răpescă.

Nici de aceea nu ne temem,
că Apponyi va veni la guvern,
căci deși a lui partidă va fi „națio-
nală”, noi suntem siguri, că
„în interesul națiunii sale” nu
va pute prizoni naționalitățile mai
mult, decât le prigonesce astăzi
adversarul său Szapary. — Fiă-care
face numai cât poate...

Fiți dér fericiți voi, cei ce
moșteniți pământul!

CRONICA POLITICĂ.

— 11 (23) Octombrie.

— În Franța s'au început din nou
manifestațiunile pentru Rusia. În ora-
șul Bussang, din incidentul inaugu-
rei unei noi linii ferate, s'a dat un
banchet, la care Jules Ferry ținu un
toast în onora poporațiunii Voghesi-
lor accentuând, că un popor mare
este o mare industrie, ambele trebuie
să aibă instrumente potrivite; el nu simte
nici o mustrare de conștiință asupra
cheltuelilor de milioane pentru constru-
irea de linii ferate, ci felicită pe mini-
strul lucrărilor publice, că acesta nu
cruță nici o ostenelă pentru a fi în tot
locul de față. Mai departe se anunță
o nouă înfrățire ruso-francesă din inci-
dentul sosirii în postul Brest a două
fregate rusești „Minim” și „Dimitri
Donskoi”. Consiliul comunal din Brest,
a numit o comisie festivă pentru ca
să aranjeze serbările ce se vor da în
onora Rușilor. Primarul orașului
Brest, a publicat următorul apel:
„Fregatele rusești „Minim” și „Dimitri
Donskoi”, sosesc din Kronstadt, ca să
viziteze pe admiralul Gervais și pe es-
cadra sa. Eu apelez la patriotismul
vostru, pentru ca să sărbătoriți unirea
celor două marine amice, în ape fran-
cese. Să falfăe la toate ferestrele stin-

dardele rusești și franceze, ca semn al
alianței între aceste două mari națiuni.
„Trăește Rusia! Trăește Franța!”

— Corespondentul din Paris al
ziarului „Times” explică ast-fel întreve-
derea dela Monza: Franța și Rusia, dice
el, eran în vorbă pentru încheierea unui
tratată. În acest scop, trebuia să se
soie ce se întâmplă cu tratatul alianței
întreite, mai cu seamă cu clausele privi-
tore la Italia, care fiind cea mai slabă,
trebuia să aibă garanțiile cele mai în-
semnate. Fiind-că Franța nu putea să
obțină lămuririle pe cari le dorea, s'a
credut, că d. de Giers ar pute să obție
cel puțin nisce asigurări, cari ar da o
idee de spre natura tratatului din cerțiune.
Aceste asigurări au fost date dlui de
Giers chiar de către regele Italiei, care
a repetat în mod solemn, ceea ce
deklarase deja ambasadorului francez la
Roma, anume, că acest tratată țintese
numai pacea, că aranjamentul celor
trei puteri e curat defensiv, nimeni
dintre ele neputând lua ofensiva de oțtă
pe risicul și pericolele sale și fără de
a angaja răspunderea aliaților săi.
Acăsta e, încheie corespondentul lui
„Times”, rezultatul întrevederii dela
Monza.

— Ziarul din Londra „Morning
Post” află din Paris și Berlin, că visita
lui Giers la Milan și la Monza a fost
fără nici un rezultat din punctul de
vedere al diplomatiei rusești. Regele
Umberto asigură pe d. Giers, că alătura-
rea Italiei la tripla alianță a urmat nu-
mai în interesul păcii. Pentru dovedi-
rea acestei asigurări, se oferi regele
Umberto, să-i arate dlui de Giers, tex-
tul tratatului alianței triple. Giers ob-
servă însă zimbindu, că elu deja cunoșce
pe deplin conținutul acestui document.

SCRILE ȚILEI.

— 11 (23) Octombrie.

„Confederațiunea balcanică”. Sub acest
nume s'a constituit o societate în Bel-
grad pentru promovarea unirii tuturor
popoarelor balcanice, care și-a și ince-
put activitatea, declarând, că pentru

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Mirésa din Ariccia.

Novelă de F. de Gaudy.

(Fine.)

Mario Camucci intră, după cum
prevăduse Pagnotto, în Mercurea urmă-
tore prin Pôrta San Giovanni, încet pe
măgarul său încărcat cu coșuri cu
pome. Un servitor din Ariccia a lui
Savelli, încep sub pôtă să vorbescă
în mod nepăsător cu călărețul, pe
când soldații de pază — cari din fire
sunt foarte iubitori de oțtă, cu deose-
bite când voeau să le trecă timpul mai
rute — legară fără să fiă observați, un
mănuș de mărăcin sub cōda măga-
rului. Animalul acesta, dealtmintelea
foarte blând, abia simțise sub cōda nouă
ordină al mărăcinului, și și încep să
protesteze energic, sărind și sbierând,
și în fine punându-și capul între picioare
încep a sviri cu picioarele dinapoi, așa
încet atât călărețul, cât și coșurile
cu pome, cădură jos, între risetele sgo-
motose ale soldaților. Mario se ridică
repede infuriat și injurând ca un că-

răuș, aruncă o privire plină de mânie
asupra animalului său și în curând și
observă cauza, ce l'a făcut pe măga-
rul să sară. Își mușcă buzele, amenință
cu pumnul pe cei ce rideau cu hohot
și încep să-i injure cum i-a venit la
gură. Aceste injurături au fost destul,
pentru-că se infuriă pe soldați și aceș-
tia îl trântiră la pământ, îl legară
cobz și-l târâră în temnița de sub Ca-
pitoliu, ca pe un ulu ce a insultat cor-
pul de gardă și pe Sf. Părinte papa
Gregoriu XIII, ce domnea pe vremea
aceea. Asinul, scăpat de indoita sa
povară, galopă la Ariccia scuturând din
urechi, și aduse rudelor acestuia, sbie-
rând, trista veste, despre disparițiunea
stăpânului său. Dér despre modul cum
dispăruse, nu putu spune.

Pagnotto nu zăbovi nici un mo-
ment, de-ai face cunoscut stăpânului său
despre reușita planului, și acesta se și
grăbi la Ariccia, pentru ca să mângăie
familia Romagnoli. Apără érași ca sâr-
manul grădinar Giorgio Squaldi, la în-
ceput în fiă-care săptămână, după aceea
însă în fiă-care zi. Elu dicea, că ser-

vesce ca grădinar în Vigna sub Ma-
rino. Elu luă parte viuă la mahnirea so-
cilor, sciu să vorbescă așa de plăcut
cu mirésa părăsită — înoată în fine tre-
buia să-l favorizeze. Pagnotto îi spuse
bătrânului, că Giorgio e unicul moște-
nitor, Mario nu era nicăiri; mirésa se
obinuse cu vizitele dese ale dibaciului
și blondului Giorgio — și dela obicei
până la amor, se dice, că nu e mai de-
parte ca dela cōda ochiului drept, până
la cōda ochiului strângu.

Cine știe, ce s'ar întâmplat, deoă
Letiția într'o zi frumoasă n'ar fi mers
la Roma, pentru ca să vândă verdețuri
pe piața Montanaro, față în față cu ve-
chiul teatru Marcellus. Tocmai era ocu-
pată să ude cu apa din fântăna din
aproiere verdețurile ei, ce încep să se
veștejescă din cauza arșitei sōrelui,
când deodată eși din palat o trupă de
cavaleri călari — în fruntea lor blon-
dul Giorgio îmbrăcat în mătase, cu
pene în păr și cu spada cavalerescă
la cōpsă. Coșul îi cădă din mână. „Pen-
tru numele fecierei” dice ea cu voce
îneată. „Ce e asta? Ore mă înșelă ochii?”

Spunem, te rog”, întrebă ea pe un
om din apropiere „spune-mi, cine e că-
lărețul pe calul acesta frumos, care
tocmai acum trece.”

„Ei, pe acela, îl cunoșce ori ce fată
frumoasă, întocmai după cum elu cunoșce
pe fiă-care fată frumoasă. Este principele
Orlando Savelli, tēnerul moștenitor.”

Letiția clătină din cap fără să dice
nici o vorbă — trebuie să se înșelase.
Atunci se întorse principele înapoi și
șopti ceva unui servitor dela pôtă —
acest servitor nu era altul decât
uritul Pagnotto. Acum nu mai era in-
doială — ea fuse înșelată în modul cel
mai rușinos, mirele ei a cădă jertfă
înșelătorului.

Ca o nebună alergă Letiția peste
piață și prin strade. Pasiunea femeilor
de sud nu cunoșce stavile. Înaintea o-
chilor îi se lăsă o cētă, și cădă cărpa
dela sîn, acul de argint din pēt, care
undula ca și nisce valuri negre.
Fără voce ajunge la pôtă. Deja ajuns
în Campo Vaccino — când privirea ei rē-
tăcită se opri la turnul Capitoliului și o
idea îi plesni ca fulgerul prin minte:

ajungerea scopului ei se va folosi numai de mijloace legale, morale și culturale.

M. S. Regele Carol. După cum spune „Timpul” se va întoarce în țară Marți, 15 Octomvre. M. S. va descinde la castelul Peleșt.

Capela dela Mayerling, s'a sfințit Mercuri în 21 Octomvre în prezența împăratului, a principesei de coroană Stefania și alți dignitari ai curții. Ceremonia a s'evârșit'o arhiepiscopul Dr. Gruscha.

Statistica emigranților. După o statistică oficială din America, în decursul de zece ani (până la 30 Iunie 1891) au emigrat din Ungaria la America 127,681 (94,243 bărbați și 33,438 femei). Intre acești emigranți au fost 18,785 mai tineri de 15 ani; 95,038 între 15—40 de ani, și peste 40 de ani 13,858. Din statistică se vede, că emigrările cresc din an în an. De observat e, că după această statistică mulți emigră și din partea de dincolo de Laita, și anume din Boemia. Din Austria au emigrat cu totul 226,038 de indiviți.

Proiectul de lege lucrat de ministrul român al domeniilor cu privire la repausul de Duminecă și sărbători, va fi supus în curând, în desbaterile consiliului de miniștri.

Dinastia ce vor să se impace. „Pesti Hirap” anunță următoarea știre: „Familii Obrenovic și Karagorgevic se vor împăca încă în luna viitoare pe pămentul Ungariei în castelul lui Rónay Dezső din Kis-Zombor, prietini buni alți prințului pretendent la tronul sârbesc Alecsie Karagorgevic. În acest scop pe la începutul lunii noiembrie prințul Alecsiu Karagorgevic și cu regele Milan vor merge la Kis-Zombor, precum și mai multe persoane distinse dintre membrii amânduror familii. Acestă împăcare s'ar face la inițiativa lui Milan.

La univesitatea din Budapesta s'au înscris pentru primul semestru al acestui an 3513 de ascultători. Dintre aceștia sunt: 86 teologi, 1886 juriști, 991 mediciști, 343 candidați de profesori și 207 farmaciști. Anul trecut numărul ascultătorilor a fost 3502; pentru anul acesta numărul juriștilor s'a sporit cu 100, și alți mediciniștilor a scăzut cu 66. — Școlile medii se află în Budapesta 12, și anume 7 gimnasii și 5 școle reale. La reale sunt înscrisi 2399, și la gimnasii 3351 de elevi.

Concertul de a s'era dat de mu-

sica orășenescă în sala hotelului Europa a fost cercetat de un public ales. Piese au fost viu aplaudate de public, cu deosebire piesa „Mandolinen-Ständchen”, care la cererea publicului a trebuit să se repete. — Cu această ocazie facem observațiunea, că serviciul hotelului lasă foarte mult de dorit.

Fometea în Rusia. Se anunță din Petersburg, că împărăteasa Rusiei s'a înscris în capul unei liste de subscripție pentru victimele fometei din Rusia, cu suma de 60,000 de franci.

Atacați de lupi. Deși timpul e frumos, totuși lupii încep să jumbe prin unele ținuturi din țară. Așa se știe din Ianoshaza cu data de 19 Octomvre: Comerciantul Valentin era să cadă pradă unor lupi, cari l'au atacat pe drumul între Ianoshaza și Koroko, der din ferice nisece țărani, cari veneau pe drum l'au scăpat gonind lupii de acolo.

Tergul de cai de alaltaer de aici a fost slab cercetat de cai de rasă nobilă. O părechie de armăsari negri au fost cumpărați cu 1000 de florini. Vitele cornute și cai de muncă au fost bine reprezentați, deaceia s'au și vândut multe.

Furtună. În 20 l. c. au băntuit mari furtuni în totă Anglia. În Svedirland (Wales) a piceinuit un orcan violent esundarea unui riu, în urma căreia s'a dărimat o biserică. Apoi în alte comune din comitatul Wales au fost dărimate. La țermurii mării naufragiară mai multe corăbii.

Țiarul „Kreuzzeitung” despre Ungaria.

Țiarul „Kreuzzeitung” publică un interesant articol asupra stărilor din Ungaria, în care se dă atențiune cu deosebire alegerilor viitoare parlamentare. Numita foie se exprimă în modul următor asupra situațiunei:

„Pentru partida independentă oferă alianța cu opozițiunea moderată, care nu jertfesece nimic din principiile ei, cu deosebire față de alegerile viitoare, o mare șansă de izbândă în aceste alegeri. Căci toți aceia, cari sunt nemulțămii cu starea actuală a lucrurilor din Ungaria și alți căror număr e o legiune, chiar și decă vor sta pe basa principiului monarhiei și pe nexul ambelor jumătăți ale monarhiei, prin alianța lui Apponyi cu stanga extremă, vor urma cu conștiința liniștită stindardul celor din 1848, și-i va căde greu lui Apponyi în lupta în contra guvernului, care va merge acum, ca și la alegerile viitoare,

până la extremă, se țină linia subțire a frontierei, ceea ce l'ă desparte numai în mod teoretic de aceia, cari n'usuesc în mod atât de furtunos independentența deplină a Ungariei față de intriga monarhia. Partida independentă nici nu trebuie să învingă; ea trebuie să facă progrese și îndată e pus în întrebare dreptul public încheiat totdeuna numai pe 10 ani. Decă în adevăr se va întâmpla cazul acesta, atunci și în Ungaria va deveni acută cestiunea naționalităților, și fitilul periculos, care se află îngrămădit, atât printre Slavii cât și printre Români de sub coroană Sf. Stefan, va conduce la esplosiune. Căci durere, în Ungaria nu există nici un singur partid pe partea maghiară, despre care s'ar pute susține, că ar pute să resolve cestiunea naționalităților, ce din și în și ia dimensiuni totă mai mari, în sensul, de a face dreptate popoarelor nemaghiare. Din ce în ce totă mai adânc devine prăpastia, care desparte majoritatea colosală a naționalităților nemaghiare de naționalitatea predominantă în Ungaria, și maghiarismul e slăbit prin desbinările politice, și ceea ce este mai rău, că nu poate da un imediat ajutor nici în timpul unui pericol suprem; este destramată economicese, grafiă unui partid, care pentru scopul unei îmbogățiri fără conștiință și din pofta de domni din partea unei clase mici, abuză de ideea propriei, naționale și a asuprită pe celelalte popore în modul cel mai crâncen. Aceasta va eși mai multă și mai puțină la ivelă deja la alegerile viitoare și de aceea trebuie să urmărim cu interes încoardată prologul parlamentar al acestora, care tocmă acum a început în parlamentul maghiar.”

Congresul național bisericesc.

Continuăm după „Telegraful Rom.” a reasuma agenda ședinței a VI-a, dela 7 (19) Octomvre, în următoarele: În această ședință s'a prezentat între altele un memorandum al preoțimii române gr. or. castrense ces. și reg. din armata regulată austro-ungară, prin care rogă și propune conlucarea legală a stării și sorții necorespunzătoare a acelei preoțimii castrense. Comisiunea școlară prin referentul său Stefan Velovan, cu privire la datele statistice cuprinse în raportul consistorului metropolitan și în acelușe la acest raport, propune, ca consistorul metropolitan să stăruie a completa aceste date, evând în vedere scopul congresual din sesiunea curentă, privitor la datele statistice din raportul consistorului metropolitan ca senat bisericesc, și indicând cauzele, cari esplică regresul eventual, ce s'ar observa în cercetarea școlilor, în numărul edifi-

ciilor școlare etc. S'a primită propunerea, ca datele statistice asupra cercetării școlilor să se adune în modul ca până acum, odată pe an, cât se poate mai exact.

În ce privește comunele bisericesc gr. or. fără școlă confesională, precum și acelea, cari n'au nici o școlă, congresul decide:

Consistorul metropolitan se însărcinează a invita consistoriile eparchiale să cerceteze cu deamănuntul cauzele, cari se opun înființării școlilor în aceste comune și să facă raportul procsimului congres despre măsurile luate de fiă-care eparchie pentru delăturarea acestor pedeci.

În privința elaborării unui nou regulament general, care să reguleze și administrarea uniformă a afacerilor învățământului în intriga provincie metropolitană, se decide:

Congresul așteptă ca pertractările inițiate în obiectul acesta să se finalizeze, decă consistorul metropolitan se însărcinează a prezenta proiectul său la procsima sesiune congresuală.

Referitor la aceea parte din raportul consistorului metropolitan ca senat școlar, care privește ingerința incompetentă a ministrului de culte și instrucțiune publică a țării, în afacerile judiciare disciplinare ale învățătorilor dela școlile gr. or. confesionale, având să urmeze un raport special în obiectul acesta, comisiunea propune și congresul primesce a se amâna decidera asupra acestei cestiuni, până se va prezenta raportul special.

La repețița representațiune adresată dlui ministru de culte și instrucțiune publică din partea consistorului metropolitan, în scopul de a esopera respectarea limbii române, ca limbă de instrucțiune în școlile elementare de stat din comunele cu populațiune română, neurmând până astăzi nici o rezoluțiune, Congresul decide:

Consistorul metropolitan se însărcinează a continua cu solicițarea; d'odată congresul rogă pe Prea sântiții arhieriei, ca ocașionalmente să solicițeze cauza și în persoană la ministeriu.

În neos cu acestă decizie, deputatul Dr. Georgiu Popa, face următoarea propunere: „Consistorul metropolitan să cerce a se informa, că organele și corporațiunile noastre bisericesc: preoți, comitet parochial, protopresbiter etc., ce au lucrat întru validitatea dreptului, ce li compete ca membrii respectivei comune civile, pentru a-și alege limba de propunere în școlă comună populară, și a-i învia conform interesului bisericesc.” — Se transpune oemisiunei școlare.

Să mergă la senatorul, supremul judecător al Romei — el trebuia să-i facă dreptate. Deja urcase scările abia resufând, când resună strigătul: „Letițio, Letiția mea!” Ea se uită sus — o față palidă și sălbatică o privea printre zăbrelele — ea recunosc pe Mario al ei — alergă spre el, cuprinde cu mâinile zăbrelele încrucișate, și-și apără fața ei, aprinsă de furie și bucurie tot-deotată, de ferul cel rege. Lacrămile i curgeau din ochi și se rostogoleau pe obraji ei aprinși. Suspine, blăstămuri, strigăte de bucurie eșiră printre buzele ei — i trebui multă vreme, până când i pută spune despre înșelarea a căreia victimă a fost; convulsiv scutură el zăbrelele — scârnesce din dinți — ochii i scanteie — se făc palid ca morțea. „Răsunare! Răsunare sângerosă!” dize el cu vocea înecată de furie. „Nu, să nu mergi la senatorul, Letițio. Crești tu, că îngâmfatul nobil are vre-un sentiment față de un verme călcat în picioare? Răsunare în contra fățarnicului principe! Trebuie să fiu liber — încă astăzi. Iute, față dă-mi

o pilă. Ascunde-o în coș, și în trecăt dămi-o prin zăbrele, când va suna ora de odihna soldaților de pază. La miezul nopții voi fi în Aricoia.” El și fu la miezul nopții în Aricoia. Principele călări în s'era următoare la Aricoia însoțit de Pagnotto-Mefistofeles, fără ca să aibă nici cea mai mică presimțire, că planul său e încrucișat. Cu uimire observă, că casa lui Mario Camucci, care până acum fusese goală, acum era splendid iluminată și încunjurată de omeni. Copii săltau de bucurie pe strade și aruncau în aer tăciuni aprinși, și în casă se auzea muzica și chioțele de bucurie ale oșpeților. Cei doi călărești se uită unul la altul. Deodată apără bătrânul Romagnoli, cu soția sa în ușă și salută pe noii veniți, dându-le mâna. — „Ați venit tocmă bine, ca să serbați împreună cu noi ziua această, amicilor. Descălecați și intrați înăuntru! Astăzi e ziua de onoare a Letiției noastre. În noptea trecută se întorse Mario acasă din blestămata Romă; a lăncedut

destul în închisore bietul Mario — și pentru ce? Oh sanguinaccio di Dio! — pentru-că a injurat pe soldații de pază. Astăzi e nunta sa. D'eri veniți înăuntru?” „Haide principe” șopti Pagnotto stăpânului său. „Fă față veselă. Reculegete — încă nu suntem trădați — n'am pierdut nimic.” — „N'am pierdut nimic?” dize Orlando încet scârșind din dinți — „și ce mai putem câștiga acum?” — „Pe frumoșa femeă — poți încă pe mirăsa. Până la miezul nopții mai e încă mult.” Tênerul urmă pe ispititor în cameră. Acolo juca t'êneră părechie între scrigătele de evviva ale oșpeților. Cu capul plecat și cu brațele încrucișate juca Mario, înaintea miresei, care sălta înaintea lui cu ochi strălucitori, Orlando se afla într'o mare agitare. Chinurile unui amor refusat, furia, și o poftă ardătoare se încrucișau în mod sălbatic în peptul său. Cu privirea încruntată și cu pumnii strâși sta el pe prag. Vorbele mângăetore ale lui Carlo treceau pe lângă urechile sale.

Jocul se terminase. Mario se apropiă cu o mină liniștită de principe și-i mulțami pentru onorea ce-i-a făcut. Nimenea nu putea ceti în trăsurile feței sale, ce se petrecea în inima sa sătôsă după răsunare. Ochii Letiției schinteiau, când observă pe ipocritul, der reulegându-se repede se apropiă de el, vorbi câte-va cuvinte și apoi se duse lângă Mario. Ghitara suna necontentit, părechile dansatōre se învârteau, și oșpeții ciocnau cu pahare pline cu vinul spumegător din munții Alban. Letiția se odihni de joc. Ca un șerpe se strecură Orlando înderștul scaunului ei. „Am meritat această?” șopti el cu voce tremurătoare. „Ai putut fi așa de fals? M'ai făcut să sper, că voi fi fericit cu D-ta.” Încet se întorse Letiția spre cel ce se ruga. Ochii ei schinteiau. — „O, Letițio, ascultă-mă numai un pătrar de oră. Astăzi — în imbulzela această nu ne va vedé nimenea — numai un pătrar de oră. Vițea, feri-

Botezul Apponyștilor.

Biroul de corespondențe din Budapesta ni-a comunicat dălele acestea, că partida lui Apponyi s'a botezat din nou, numindu-se în viitor „partida națională” și nu „partida moderată”, cum se numia până acum.

Conferența partidei Apponyiste în care s'a săvârșit acestu curios botez, s'a ținut la 20 Octomvre și a fostu foarte entusiasmata. Din punctul de vedere alu ordinei, disciplinei și entusiasmului, această conferență merită atențiunea noastră și de aceea reasumăm cuprinsul ei aci:

Paul Kivályi, ca președinte, deschidându ședința dice, că această conferență va fi de mare însemnătate pentru timpurile viitoare și nu află mijlocu de-a pute începe mai frumosu această conferență decât, prin aclamarea călduroasă a multu stimatului lor conducătoru, dorindu-i viață luugă. (Vii și prelungite aclamări și aplause).

Conte Albert Apponyi: Stimații mei amici! Voi sciiți cu toții, care este scopul conferenței noastre de astăzi. Va fi vorba despre numirea partidei (vii aprobări), séu mai bine dîșu, trebuie să oprimem sub o formă potrivită opiniunea, ce de multu a străbătut în publicu. Dér voi să fiți cu indulgență față de mine și să nu așteptați să vă prezentu nu sciu ce motivare sistematică; în ultimele trei zile eu, așa-dicându, din oră în oră am statu la pîndă în lupta pentru cauza noastră și astfel nu m'am pututu prepara pentru această conferență. (Vii aclamări). Dér nici nu e lipsă de asta, deoțce accentuezi din nou, după cum am dîșu și în dietă, despre o modificare a direcției partidei noastre, séu despre o schimbare a programului ei nici vorbă nu pôte fi. (Vii aprobări). N'avem ce lăsa din elu, n'avem ce adauge la elu.

Dér decât nu-i vorba de programu nou, s'ar pute nasce întrebarea, că de ce trebă e unu nume nou? Răspundă:..

Deoțce reasumăm tendințele, cari au caracterisat partea esențială a activității noastre, veți vedé, că acele se îndreptă spre puncte principale: spre *idea națională maghiară* și spre întărirea *statului național* înăntu și înafară, și în legătură cu acestea, spre validitatea drepturilor de libertate ale cetățenilor, spre validitatea principiilor liberalității nefalsificate. Astfel și numele trebuie să fiă astfelu, să dea expresiune direcțiunei naționale și liberale a acestei partide...

Acusi Beöthy: Iubitul și stimatul meu conducător! Amicii mei și soții mei de principii! Deoțce sunt în-

drăsnețu de a lua cuvântul numai deoțce după vorbirea prea stimatului nostru conducătoru, cauza este, că sunt mândru, că dela începutu și până astăzi am fostu tot-deuna membrul și muncitorul modestu alu acestei partide și pe basa această credu, că am unu titlu de dreptu de a lua cuvântul în acestu momentu pe oțce de momentuosu, pe atăt de sărbătorescu.

După ce a încetat partida noastră Deak-istă, am constituitu o partidă deosebită, am constituitu prima opozițiă parlamentară și atunci era obiceiul la noi, ca partidă să ia numirea după locul, ce-lu ocupau în dietă. Astfel era „stînga mijlociă” „stînga extremă” și „drépta extremă”. Noi ne-am numit „drépta extremă.” După ce partidă noastră s'a sporit cu elemente noué, ne-am numit partidă „unită”, mai târziu ne-am numit „opozițiă cu basă de dreptu publicu”; această numire însă pressa a formulat'o altfelu, numindu-o „opozițiă moderată” și această numire a acceptat'o și partidă.

De atunci însă lucrurile s'au schimbat în modu esențialu și fiă-care partidă s'a silitu a-și lua numirea după direcțiunea sa a politică...

De aceea, dice mai departe oratorul, trebuie să luăm și noi unu nume, care să exprime directiva politică a partidei noastre, și această directivă a noastră este: *idea națională maghiară*, politica cinstită și liberalitatea. Noi vrem în adevăr să facem frontu acelu cesarismu alu partidei guvernamentale, care este adevărată hidră, căreia decât-i tai unu capu, creșcu în locul lui o sută...

Oratorul propune în fine, ca partidă să nu se numescă „liberală-națională”, ci numai „națională”, deoțce atributul de „liberală” se subînțelege de sine, deoțce dela regele S. Stefanu, în politica națională maghiară, tot-deuna a fostu cuprinsă liberalitatea (Sic!). Mai doresce oratorul eliminarea atributului „liberală” și pentru ca nu cumva să se credă, că ei ar voi să facă concurență „liberalității” partidei dela guvern.

Speră Beöthy, că de acum înainte lumea nu va mai pute crede, că ar pute fi vorba de-o fuzionare, a acestei partide cu partidă guvernului. „Asta s'a isprăvită” — dice oratorul — „deoțce între noi va curge luptă pe mörte pe viață.” În isbînda acestei lupte elu nu se îndoesce.

Albert Kovács: Ômenii sunt egali înaintea legii (deoțce sunt Unguri—Red.) și sunt liberi (deoțce n'ar fi închiși la Seghedin — Red.) E déră superflu atributul de „liberală.” Nu este doră nimenea în țără, care să dice, că se pôte governa și altmintrelea, decât în modu liberalu (Bravo! — Red.)

Iuliu Melczér, viceșpanul comitatului

cirea mea atêrnă dela D-ta. Letitio te iubescu atăt de ferbinte.”

Fata clătină în modu gânditoru din capu; dér apoi fără de veste dice cu voce aspră: „Ei, sé fiă. Părăsesce camera această. Așteptă-mé într'o jumătate de oră la Porta Romana, a treia casă de aici. Dute și nu spune nimenui nimicu.”

Cu privirea radiosă de bucuriă, mulțăm Orlando pentru favorul acesta neașteptat și apoi eși afară, luându drumul spre locul de întâlnire. Cu privirea batjocoritore ilu urmări mirésa, schimbă încet câteva cuvinte cu bărbatul ei și dispără apoi în odaia de alături. Oșpeții se împrăsciară unul câte unul.

Principele aștepta la pörtă cu inima pălpitândă. O furtună mare se descărcă pe câmpii; fulgerile se oglindau în suprafața mării și luminau deșarta Campaniă și ruinele castelului Savelli, ce se ridica ca o siluetă la pôlele munților.

Posesorul lui privea sinistru spre casa lui Mario. Trecuse o jumătate de

oră. „Sé mă fi trasu pe sföră?”, murmură elu încet, „dér nu, ea își ține cuvântul. Etă vine, îi cunoscu vslul ei alb. — Letițio! iubita mea!”

Cu brațele deschise alergă elu înaintea ei, o strînce cu pasiune la peptul séu, dér se simți apucat de o mână musculosă și unu pumnal pîtrunse în grumadii séi. Găfăind cădu la pământ.

În dimineața următoare, când găsise oadavru, fiă-care acuză pe reuțiosul Pagnotto, — care îngrijit de cele ce erau sé se întâmple în noțtea această, fugise din țără, — că acesta ar fi comis asasinatul. Că Mario Camucci, străvîtit în hainele miresei sale, ar fi comis fapta, nu-i trecea nimenuia prin minte — căci toți vedură pe fericita părechă intrând în camera nupțială, dér nici nu sciau ce motivu l'ar fi pututu indupleca sé comită omorul. Abia pe patul de mörte mărturisă orima sa.

Marchisul.

lui Borsod: Crede și elu, că e mai bine să se numescă această partidă „națională” chiar și din cauză, că în cuvântul „liberală” nimenea nu mai crede astăzi în provincii.

Apponyi se alătură la propunerea lui Beöthy și dice, că națională este și politica ce-o face partidă „independentă și dela 48”, dér pe când această luptă pentru schimbarea bazei de dreptu publicu, pe atunci „partida națională” doresce a susține intactu pactul dela 67.

Înțelegerea fiindu desăvârșită, președintele anunță, că pe vechiul standardu alu fostei partide „moderate” este înscris de astăzi înainte „partida națională” și acestu nume ilu va purta în viitoru. (Aclamări vii și prelungite).

Rușii despre situațiă.

Diarul oficiosu rusesc, care apare la Bruxelles, „*le Nord*” publică asupra situației generale unu remarcabilu articolu sub formă de corespondență din Petersburg.

Mai nainte de tôte oficiosul „*le Nord*” notéză impresia escelentă produsă de discursurile din urmă ale d-lui *Freycinet*, cari, pe lângă că au arătat adversarilor Franței și le-au dovedit în chipu definitivu redobîndirea vechi influenței internaționale a acelei puteri, au fost concepute în același timp în nisce termenți capabili de a liniști spiritele cele mai temătoare asupra intențiunilor sale.

„Acestu limbagiu a trebuit mai ales să placă publicului rusesc, căci Franța folosindu-se de avantajile sale actuale și lucrându pentru consolidarea situației sale, urmăză tocmai sfatul, pe care tot-deuna i l'a datu Rusia, de a deveni puternică pentru a-și garanta propria siguranță deodată cu menținerea păcii europene.”

„*Le Nord*” constată apoi, alături de această notă „fermă și pacnică” și unele note, pe cari le numesce discordante; astfel ar fi fostu în Italia escesele celor trei pelerini, cari au provocat o furtună de dușmăniă populară împotriva națiunei vecine, în momentul chiar în care acesta se pregătia să glorifice memoria celui mai legendaru dintre patrioții italienți; și de asemenea în Germania, unde nisce oratori socialiști și-au permis cele mai necuviincioșe și brutale atacuri împotriva Rusiei. „Dér, — adaugă oficiosul rusesc, — întocmai după cum raportul francesu n'a acordat prea multă importanță exploziunei caracterului meridionalu, totu astfel Rusia n'a datu nici o însemnătate discursurilor d-nului Bebel și soșilor séi.”

„*Le Nord*” dice apoi că întâlnirea dintre d. de *Giers* și d. di *Rudini* a fostu provocată numai și numai de sentimente de prietiniă, cari există între acești doi ômeni de Statu. Ei declară absolutu falsu șgomotulu propagat de pressa englesă cu privire la nisce pretinse negocieri pe de-o parte cu România pentru nisce schimburi de teritorii, pe de altă parte cu guvernul prusianu pentru încheierea unui nou tratat de comerciu.

„*Le Nord*” relevéză în sfârșit esa gerările gazetelor englezesci cu privire la crisa ce există actualmente în unele provincii ale Rusiei.

Dare de sémă și mulțămită publică.

Șomcuta-mare, Octomvre 1891.

Încântați de rezultatul îmbucurătoru prestatu în cântările bisericesci și naționale din partea „Corului plugarilor români din Șomcuta-mare”, am deschis înoc în érna trecută o colectă, cu scopul de a procura 13 costume călușeresci pentru coriștii și jocurile noastre istorice naționale „Călușerul și Bătuta”. Scopul dorit l'am ajunsu și românașii coriști în două rânduri până acum s'au produsu, spre mulțămirea tuturor.

Rezultatul colectei este următorul: Nicolau Nilvanu preș. reun. noastre de cântări și adv. 10 fl., Vasiliu Dragoșiu v-preș. reun. și adv. 10 fl., Dr. Iosif

Farcașiu med. cercu și controlor alu reun. 5 fl., Ieremie Rațiu not. op. 5 fl., Dr. Ioan Farcașiu adv. Deșu 1 fl., Dna Regina Farcașiu măr. Szabó 1 fl., Aug. Szabó pretore 2 fl., Vasiliu Buda cancelist 1 fl., Gavrilu Buda prim. opid. 1 fl., Teodoru Blaga docinte 1 fl., Ales. Buteanu 1 fl., Petru Longinț inv. 1 fl., Eliă Popu inv. 1 fl., Ioan Coza preot 1 fl., Victoru Marcu adv. 1 fl., Vasiliu Indre protopretore 1 fl. Iuliu Leményi teologu 1 fl. Iosif Popu cons. reg. adv. și mare proprietaru 1 fl. Simionu Pintea preot 2 fl., Eliă Aucea not. cero. 1 fl. Ioan Balintu not. cero. 2 fl. Iuliu Dragoș preot 2 fl., Cariștii, dela o înmântare, 2 fl., Vasiliu Buteanu 1 fl., Ioan Buteanu perc. opid. 1 fl., Clemente Barbul 2 fl., M. Mica 1 fl., Ioan Popu preot 1 fl., George Popu de Băsesci 2 fl., Alimpu Barboloviciu vic. Silvaniei 1 fl., Emericu Popu adv. Clușiu 1 fl., Alexiu Berinde 1 fl., Ales. Popu jude reg. cero. 1 fl. Vasvari preot 1 fl. Dumitru Varna protopop 1 fl., Andreiu Cosma 1 fl., Teodoru Popu prot 1 fl., Ioan Sêrbu prot. 1 fl., Vasiliu Leșiu prof. prep. 1 fl., Alesandru Coste, prot. 1 fl. nn. 30 cr., Maioru 20 cr., nn. 40 cr. N. N. (de deuce-ori fiă-care cu câte 20 cr. —) 2 fl. Leo Maioru preot 1 fl., Farkas 50 cr. C. Lucaciu 50 cr., Suciou adv. 1 fl., Vasiliu Mica not. cero. 1 fl., nn. 10 cr. nn. 10 cr., nn. 1 fl., x. y. 30 cr., Ioan Boeriu inv. în Gherla 1 fl., Andreiu Antonu Arch. Diaconu în Gherla 1 fl., Stefanu Galea șeful băncei „Trans”. în Clușiu 1 fl.

Suma totală colectată face 89 fl. 40 cr. Vestimintele călușeresci s'au procurat dela d-lu Ioan Lăzăruiu, comerciant în Orășcia, 13 costume a 8 fl. = 104 fl.

Eliă Popu.

inv. și Dir. corului plugarilor.

Cunună. D-lu *Mihaiu Baciu*, teologu absolut și d-ra *Lucreția Anca*, se voru cununa la 29 Octomvre st. n. 1891 în biserica gr. cat. din Chiraleșiu.

DIVERSE.

Decorațiile în Franța. La camera francesă s'a depus unu raportu asupra efectivului esact alu decorațiilor până în ziua de 25 Mai 1891. După acestu raportu, erau la acea dată în viață 43,851 de membri ai „legiunei de onore”, între cari 45 de militari și 12,458 civili; mari cruci ai acestui ordin erau numai 31,393 de militari și 14 civili. Sumele cari se plătescu anualu legionarilor soldați (3,000 franci pentru marile cruci, 2,000 pentru mari oficeri, 1,000 pentru comandori, 500 pentru oficeri și 250 pentru cavaleri) se urcă anualmente la 9,979,500 de franci. Numărul autorizărilor de a purta ordine străine a fostu în Franța de 1162 în anul 1890.

O societate pentru propagarea limbilor străine. — Pe când „patrioții” noștri unguri nu sciu ce să, mai născocesc pentru ca să stîrpească cu desăvârșire ori-ce altă limbă de cătu cea maghiară de pe suprafața „globului ungurescu”, pe atunci este cel puținu curiosu a semnala unu curentu cu totul opus ce se observă ađi în Franța, și în privința căruiă cetim următoarele în „Revue Encyclopedique”:

„Educațiă noastră națională presintă o lacună importantă, pe care sistemul nostru de instrucțiă n'a putut'o face să dispară până acum: nu șcim limbă străine. De aci o adevărată inferioritate comercială pentru noi față de Germani și de Englesi, mai bine înarmați decât noi pentru viața practică. Dorința patriotică de a ne ridica din inferioritatea noastră în această privință a inspirat idea de a se fonda în Franța o societate pentru propagarea limbilor străine. Acestă societate s'a constituit sub patronagiul unor ômeni emineți, printre cari vom cita pe d-nii Gréard, Levasseur, Leineint, Mérlères, Brisson, Jules Fery, Spuller etc.

Proprietaru:

Dr. Aurel Mureșianu.

Redactoru responsabilu interimalu:
Gregoriu Maioru.

Cursulu pieței Brașov.

din 23 Octomvre st. n. 1891.

Table with 2 columns: Item (Banconote romănesci, Argint romănesc, etc.) and Price (Vând, 9.30, 9.25, etc.).

Table with 2 columns: Item (Amortisarea datoriei căilor ferate, Bonuri rurale, etc.) and Price (111.50, 83.40, etc.).

Cursul la bursa din Viena.

din 22 Octomvre a. c. 1891

Table with 2 columns: Item (Renta de aur 4%, Renta de hârtie 5%, etc.) and Price (103.95, 100.85, etc.).

Avisul d-loru abonati!

Rugam pe d-nii abonati ca la renoirea prenumaratiunii se binevoiasca a scrie pe cuponul mandatului postal...

Domnii, ce se aboneza din nou, se binevoiasca a scrie adresa lamurtu si se arate si posta ultima.

Totodata facemu cunoscutu tuturoru D-loru abonati, ca mai avemu din anii trecuti numeri pentru complectarea colectiunilor „Gazetei“...

Administraț. „Gaz. Trans.“

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu din 20 Iulie 1891.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predealu, Predealu-Budapesta, etc.) and train times.

Nota: Numerii incadrati cu linii grose insemneza orele de noapte.

Advertisement for mineral water 'RÉPÁT' with text: 'O specialitate neocomparabilă între toate apele minerale alcalin-acide din monarchia și străinătate...'